

Človek s postihnutím a výtvarná tvorba

Obor špeciálna pedagogika a následne špeciálna andragogika som si po gymnáziu vybrala pre veľa dôvodov. Jeden z hlavných bol ten, že som chcela byť súčasťou začleňovania ľudí s rôznym druhom postihnutím do spoločnosti. Chcela som priložiť ruku k dielu, aby sme sa ako spoločnosť zbavovali zabehnutých stereotypov, ktoré sú pre ľudí, ktorí potrebujú začleniť, socializáciu, a ktorí potrebujú viac ako ostatní potrebu sa cítiť užitoční a potrební.

Jedna cesta z mnohých je aj umenie a akýkoľvek druh umeleckej tvorby a potreba vyjadriť svoje emócie inak, ako bežným spôsobom. Nie každý človek s postihnutím dokáže rozprávať o svojich pocitoch a vyjadriť svoje emócie naplno, čo prežíva vo vnútri a čo sa mu odohráva v hlave. Umenie je prostriedok, ktorým sa dá vyjadriť ďaleko viac a oveľa hlbšie.

Počas absolvovania svojich praxí na MU som mala možnosť tráviť čas aj v dielňach, kde pracovali ľudia so zmyslovým postihnutím. V týchto dielňach bolo krásne vidieť pocit naplnenia, ktorý mali klienti. Pracovalo sa tam v košíkárskej dielni, s keramikou a kartonážou. Klienti mali možnosť výrobky, ktoré sami zhotovili aj predávať a tým sa im dostávalo aj spätnej väzby za ich výrobky. Ich život bol z jednej časti naplnený, pretože dostali možnosť byť potrební pre spoločnosť a zároveň si privyrobili nejaké peniaze navyše. Čo sa týka estetickú funkcie výrobkov, tak myslím, že by som mala čo robiť, aby som sa len priblížila k výsledku, ktorí oni bez zbytku zraku urobili v tak rýchlom čase.

Maslowova pyramída je hierarchia ľudských potrieb, ktorú definoval americký psychológ Abraham Harold Maslow. Podľa tejto pyramídy má človek 5 základných potrieb, ktoré tvoria pyramídu. Jedna z potrieb v Maslowovej pyramíde je potreba súľalnosti. Je to potreba družiti sa s ostatnými, byť prijatý a niekam patriť. Túto potrebu je podľa mňa možné naplniť práve výtvarným umením. Mať možno niečo vytvoriť, na niečom sa podieľať a podeliť sa o to s ostatnými ľuďmi. Výtvarné umenie je spôsob, kde človek s postihnutím môže namaľovať, vymodelovať a prežiť svoje pocity a tým sa podeliť o to, čo ho práve trápi, teší alebo len zaujíma. Pokiaľ niekto o jeho tvorbu prejaví záujem, dostane sa mu pozitívnej spätnej väzby a tým sa zvýši aj jeho pocit spolunáležitosti a potrebnosti.

Výtvarné umenie, koniec koncov, každé umenie je oblasťou, ktorá stiera akékoľvek rozdiely medzi ľuďmi navzájom a poskytuje možnosť získať na veci nový pohľad. Umenie otvára brány do sveta, kde nezáleží na tom, či človek má postihnutie, alebo nie. Je oblasťou, v ktorej môžu excelovať aj ľudia, ktorí bežne čelia podceňovaniu, stigmatizovaniu, o ktorých mnohí tvrdia, že veľa nedokážu.

Človek nemusí byť vyštudovaný výtvarný umelec na to, aby mohol vyjadriť svoje pocity pomocou výtvarnej tvorby. Naopak so správnym doprovodom pri arteterapii sa môže jednať o liečebný postup, kde pomocou výtvarného prejavu sa zmierňujú psychické, či psychosomatické problémy a redukujú sa konflikty v medziľudských vzťahoch. Arteterapia je obor s primárne terapeutickým dopadom a uplatňuje sa v systematickom prístupe, kde ako hlavný prostriedok je výtvarná tvorba. Tesné spojenie arteterapie s psychoterapiou je spôsob komunikácie a tvorí psychoterapeutický proces. Arteterapia môže pomôcť ľuďom s emocionálnymi problémami, ktorí majú problém vyjadriť slovne svoje pocity, pretože sa môžu dotýkať hrozivých, či hlbokých zážitkov. Terapia využíva projekciu zážitkov do výtvarného prejavu. Dôraz je kladený na obsah, výraz a emočný doprovod, nie na umeleckú úroveň. U arteterapie záleží na spontánnej výtvarnej tvorbe. Často sa vyjavia obavy a potreby zasunuté tak hlboko, že si ich daná osoba normálne ani nie je vedomá. Cieľom je pomocou výtvarných techník pomôcť hlbšiemu poznaniu vlastnej osoby a kvalitnejšiu orientáciu v živote.

Či už človek s postihnutím využíva arteterapiu, alebo si len tak doma kreslí, či už sa prejavuje v dielni v komunite, alebo je pri tvorbe sám, môže byť pre neho tento proces prospešný a dokonca aj liečivý. Je to druh autostimulácie, vyjadrenia pocitov, predstáv a myšlienok. Je to akt, nad ktorým sa môže zamyslieť a ktorý mu umožňuje po sebe niečo zanechať. Umenie je pre spoločnosť dôležité už stáročia a pokiaľ môže byť prospešné a môže nejakým spôsobom hendikepu pomáhať, tak je to len veľký bonus.